

Uredništvo in uprav-
ništvo:
Ljubljana, Miklošičeva
cesta št. 6, II. nad-
stropje.
Oglasi po dogovoru.

RESNICA

Izhaja vsako soboto.
Naročnina:
za celo leto 10 K, za
pol leta 5 K, za
mesec 1 K.
Posamezna št. 20 h.

V zadnjih dneh se bodo pomnožili lažnivi preroki in pohujšljivci, in spremenile se bodo ovce v volke in ljubezen se bo spremenila v sovraštvo; ker bo namreč rastla hudobija, bodo drug drugega sovražili, preganjali in izdajali, in tedaj se bo pokazal zapeljivec sveta kot sin božji in bo delal znamenja in čudeže, in zemlja se bo izročila v njegove roke in počenjal bo zlobne reči, kakor se niso še nikdar godile od vekomaj. Tedaj bo prišel človeški rod v ogenj preizkušnje in mnogo se jih bo pohujšalo in bodo poginili, ti pa, ki bodo vztrajali v svoji veri, bodo rešeni od samega prokletstva.

Nauk dvanajstih apostolov, 16.

Galicija, Dalmacija in Jugoslavija.

Burian gre v Berlin, da se odloči usoda Galicije in Dalmacije. To sta dva silno težka problema, s katerima je še veliko drugega v zvezi, in ne verjamemo, da bi se že zdaj našla končna rešitev.

Nemški nacionalci so hoteli rešitev kratkoma na ta način, da se ti dve deželi odločita od Avstrije, da bi Nemci poskočili v razmerju do drugih narodov in bi se tako zagotovila večina Nemcem v avstrijskem državnem zboru, ker bi odpadlo nekaj milijonov Slovanov.

Pa so se kmalu oglasili pomisleki. Galicijo kar meni nič tebi nič proč dati je iz vojaških in še bolj iz narodnogospodarskih ozirov naravnost nemogoče. Galicija nam daje sol, živino, premoga ima v izobilju še neodprtega, sedaj so našli velike zaloge kalcija, ki ga krvavo rabimo za gnojilo. Dunaj je v vsej svoji aprovizaciji navezan na Galicijo. Če Dunaju odpade Galicija, ga Ogrri lahko vsak dan izstradajo. V vojaškem oziru se je pokazala Galicija kot najboljši bran Ogrske. Na galiških planjavah se je razbila prva moč Rusov, da niso udrli tako čez Karpatke kakor Mackensen čez Transilvanske Alpe v Rumunijo.

Zato je takoj izpočetka naletela namera,

da bi združili Galicijo z novo samostojno Poljsko na velike pomisleke, in se je pojavila misel na takozvano avstropoljsko rešitev, po kateri bi se Kongresna Poljska združila z Galicijo pod vladno Habsburžanov. To bi pomenilo močno ojačenje naše državne polovice. Da tudi Mažari nekaj dobe, se združuje s tem projektom pridruženje Dalmacije deželam ogrske krone.

Pogled na zemljevid kaže, da spadata Bosna in Dalmacija skup in da je naravnost kruto nasilje, če se zaledje tako odtrga od morskih pristanišč, kakor vidimo tu. Avstrija je pozabila popolnoma na Dalmacijo, da je še do danes ni spojila z ostalo državo z dobro železniško zvezo. Državopravno pripada Dalmacija k Hrvaški, ker se hrvaška vlada uradno zove Hrvaško-slavonsko-dalmatinska vlada. Že iz tega se vidi, kako nenaravno in nevzdržljivo je sedanje stališče Dalmacije. Ogrri so se sedaj oglašili in zahtevajo združitev Dalmacije s Hrvaško, a privzamejo k temu tudi Bosno in Hercegovino; tako bi se ustvarila res Velika Hrvaška, a tako, da bi ostala v istem razmerju do Ogrske, v katerem je sedaj Hrvaška. Ogrska nadoblast naj bi gospodovala nad celim tem ozemljem.

S tem pa zopet mi ne moremo biti zadovoljni, in sicer ne kot Avstrijci in ne kot Slovenci. Kot Avstrijci ne smemo dati iz rok

Dalmacije, ki je odločilna za moč na Adriji. Iz Dalmacije bi se dala s pametnim gospodarstvom ustvariti krasna in bogata dežela, ako bi se njena pristanišča dobro zvezala z zaledjem. Ogrri bi z Dalmacijo odrezali Avstrijo od svetovnega morja. Pa tudi Bosna je stala vsaj toliko avstrijske kakor mažarske krvi. Mi se Bosni ne moremo kar tako odpovedati.

Kot Slovenci pa smo taki rešitvi nasprotni, ker se reši s tem jugoslovansko vprašanje na način, ki nas za vse čase odreže od drugih Jugoslovanov.

Pri tem se gre torej za kritično vprašanje Jugoslavije. Ali je jugoslovanski klub kos temu položaju, naj sedaj pokaže!

Se enkrat: Nameravana vojaška diktatura na jugu.

Dr. Krek žrtvuje obmejne Slovence.

Podalimo v 24. številki „Resnice“ nekaj opazk k hrupnim prizorom v hrvaškem saboru ter smo konstatirali, da je bil pri akciji za vpeljavo vojaške diktature na jugu jako udeležen dr. Krek, ki je bil takrat tako hud nasprotnik združitve s Srbi, da je vladi celo priporočil razpust „Slovenske Matice“, da je z Zagrebu bil v stiku s „frankovci“ in da je na Kranjskem on započel gonjo

LISTEK.

Mučeništvo slovenskega ujetnika na Ruskem.

Jožef Bregant, kmetijski posestnik in spreten lovec na Poljšici, je bil ob času prve mobilizacije pridržen k 1. kompaniji 27. regimenta. Odšel je v Galicijo. Bil je ranjen in ujet 22. marca 1915, v Kastelic-vrhu v Karpatih. Kot ranjenec je ležal v privatni hiši. Rusi so tam črto prodrli, ter ujeli bataljon: 5000 častnikov in moštva. Častnike so separirali. Moštvo so Rusi topli. Kozaki so nas gnali na konjih 16 dni hoda v mesto Sokol. Menažo smo dobili v vseh 16 dneh le trikrat. Kozaki so Čerkezi, surovi ljudje, nimajo nobenega usmiljenja. Če ujetnik le ni povoljno stopil, ga je kozak z bичem tako kruto udaril, da mu je prebil obleko in kožo. Godilo se nam je hujše kot živini, ko jo ženejo v mesnico. Prišedši v mesto Sokol, so nas uvrstili med delavce na železnici. Skozi 3 mesce smo delali vsaki dan, le na Binkoštno nedeljo je dovolil ruski častnik, da smo smeli iti prosjačit jestvin v sosedno vas.

V tem času je avstrijska armada prodrla rusko fronto. Tedaj so nas o polnoči potisnili v železniške živinske vozove in zaprli, ter v zaprtih vagonih peljali v Kijev. Vozili smo se v zaprtih vozovih brez luči, brez živeža in svežega zraka tri dni in tri noči. Med vožnjo jih je veliko umrlo. Mrliči so se vozili kar z nami. Vršili so se strašni prizori: nekateri so molili, nekateri jokali ali kleli... Strašni prizori in duh mrliški —! Ko smo po tej grozni vožnji dospeli v mesto bolj mrličem podobni kakor ljudem, so nas odpeljali na komando, tam smo 14 dni stradali, potem so nas poslali v mesto Harko. Ko smo šli avstrijski ujetniki po mestu, so ženske nad nami upile: ubijalci naših mož, morilci naših otrok ter lužo pobirale in metale kakor besne na nas. Seveda smo mi Slovenci vse te žalitve v slovenskemu jeziku, našemu tako zelo podobnemu, s težkim srcem čuli in dobro razumeli.

Iz mesta so nas poslali na delo k nekemu gospodu grofu na polje. Pod streho nikoli nismo spali, vedno smo morali biti na prostem po noči in po dnevu, pri lepem in deževnem vremenu skozi 3 mesce. Če je imel Avstrijec plašč, se je z njim ogrnil, če ne, je moral trpeti brez njega.

Tam je obel naš tovariš. Bil je doma

blizu Ljubljane. Revež se je — kar ni čuda — prehladil in otekel mu je vrat. Peljali so ga v bližnjo vas k neki doktorici — 60 letni starki, — ki je krmila tudi 50 prešičev. Ta doktorica je z navadnim nožem revežu prerezala oteklino, seveda je bolnik čez 3 ure umrl. Delali smo do jeseni. Bili smo že skoraj brez obleke, brez obutala — bos, zato nas je grof spodil. Kakor berači smo šli na komando; od tam so nas zopet poslali na delo. V vseh 3 letih nisem fasal prav nobene obleke. Veliko jih je po taborih (lagerjih) v tem obupnem stanu znorelo.

S tovarišem Ažman Frančiškom sva prišla k bogatemu kmetu; pri njem sva opravljala 36 konj, 14 krav, 7 prašičev in nad 12.000 perutnine. Posejanja je imel 150 johov: orati, obsejati, požeti, omlatiti, s kratka vsa poljska dela sva delala sama. Pri celi hiši je bila ena železna skleda za ljudi in živali; iz te skleda smo jedli ljudje in prešiči menjaje se. Večkrat smo morali čakati, da so pujski pojedli, potem smo prišli mi na vrsto... Nepopisna nesnaga! Gospodar je bil dober, usmiljen človek, gospodinja in njena hčerka na moč odurna: nazivale nas niste nikdar z imenom: človek, vselej le: vrag, čort! Nikdar nisem čul prijazne besede.

Obleko smo si morali zaslužiti in pla-

proti deželni upravi, ali pravzaprav proti ustavi, katero predstavlja deželna avtonomija.

Čakali smo, kak odziv bo našlo to odkritje v javnosti. Vsi Jugoslovani molče, ker ravno tisti, ki so dr. Kreka dobro poznali, vedo, da je to in še marsikaj, kar se bo še govorilo v tej zadevi, popolnoma res. Od te strani torej popoln molk.

Oglasila se je pa „Hrvatska“, ki je iz „Resnice“ ponatisnila ves članek in pristavlja:

„Tako „Resnica“. Pripomniti nam je, pokojni dr. Krek je svojo akcijo vodil v istem času sporazumno s prvaki naše stranke in da je v tej stvari bil pri njih v Zagrebu, kakor so tudi naši prvaki konferirali opetovano z dr. Krekom v Ljubljani in na Dunaju. Za to je dovolj živih prič od naše in od slovenske strani.

Ta izjava „Hrvatske“ je jako dragocena. „Hrvatska“ je glasilo pravaške stranke, takozvanih „frankovcev“. Ti oficijelno izjavljajo, da je dr. Krek sporazumno z njimi vodil svojo akcijo, in sicer s prvaki stranke. Sestanki so se vršili v Zagrebu, Ljubljani in na Dunaju. Bila je torej jako razpredena politična akcija.

Seveda je prišlo v razgovor tudi stališče obmejnih Slovencev. Takoj se je vsililo samo ob sebi vprašanje, kak bo obseg nove veliko-hrvaške države. Neki ugleden slovenski politik je zastavil dr. Kreku jasno vprašanje: „Kaj bo z obmejnimi Slovenci? Ali imaš od svojih vojaških krogov zagotovilo, da se priklopijo novi državi tudi slovenski Korošci in ves Slovenski Štajer?“

Na to vprašanje je dr. Krek odgovoril: „Žrtve bodo morale biti!“ Dotični politik nato: „Pri tej politiki pa jaz ne morem so delovati. Jaz ne žrtvujem obmejnih Slovencev.“ Dr. Krek odvrne: „Glavna stvar je, da se združimo s Hrvati.“

To je bilo meseca avgusta 1. 1915., torej že po izbruhu italijanske vojske. Tedaj je dr. Krek hotel veliki Hrvatski žrtvovati obmejne Slovence. Leto 1915. je bilo za dr. Kreka sploh leto velike zmešnjave. Najrazličnejši problemi so se podili po njegovih glavah. Ob istem času, ko je konferiral s stranko prava, je imel dogovore tudi z njenimi najhujšimi nasprotniki. To je bil drugi tir, na katerega je položil svojo politiko. Tretja nit pa je šla preko Trsta v Rim. O tem drugi pot!

čati s svojim prislužkom. Zaslužil sem 4 rublje (10 K našega denarja).

Cez eno leto so nas spravili v Odeso. Tam smo nosili na plečih kamenje — vsak kamen je bil vsaj 40 kg težak. Vsak moč je moral na dan 10 kamenov 1 kilometer daleč znositi. Če ne, je bil z bičem tepen. Od tam smo šli k železnici. Krog 5 mesecev smo tam delali; tam ni bilo ne za živeti, ne za umreti.

Štirje vojno uplenjeni in sicer en Hrvat, Rebrov Franc iz Zagorice, Zajc Ivan iz Šmarja nad Ljubljano, nismo, mogli več prenašati tega sužestva: 12. aprila 1916 smo zvečer v ruski obleki pobegnili. Prišli smo do reke Dnješter. Ista je ob izlivu v Črno morje široka približno 30 kilom. Tam smo dali Rusu, stražniku en rubelj ter ga vprašali, če je mogoče priti čez reko. Mostovi so bili vsi zastraženi, zato ni bilo mogoče priti čez. Oni Rus nam je rekel: „Čez to reko še ni prišel noben človek živ, tudi vi ne boste.“

Ponoči smo ukrali ladjico, da bi v njej poskusili srečo. Bičje je bilo gosto in visoko, zato smo ladjico s 3 metre dolgimi koli porivali čez listje naprej, eden pa je iz nje izlival vodo. V ladji smo bili dve noči in en dan brez vsakega živeža. Večkrat smo izgubili orientacijo in nismo vedeli kot da smo. Da ne bi smeri izgubili smo v tej sili znašli

Dva odgovora.

Justični minister o notranjem nemškem uradnem jeziku na Kranjskem.

Justični minister je odgovoril na vprašanje poslanca Gostinčarja glede jezikovnega vprašanja pri sodiščih na Kranjskem pismeno sledeče:

Predsednik dež. sodišča v Ljubljani je v okt. 1911 dal povedati sodnim nastavljenecem v Ljubljani, da se imajo v zadevah notranje sodne službe, posluževati izključno jezika notranje službe, to je nemščine. To pa vsled tega, ker je opazil, da se pri okrajnem sodišču v Ljubljani teži vedno bolj po tem, da se udomači v ustnem notranjem uradnem občevarju slovenščina in da se to celo dogaja pri uradnih predstavljanjih in naznanilih. S tem odlokom predsednika dež. sodišča v Ljubljani se je pečala že interpelacija posl. Ravniharja in tovarišev, ki so jo vložili pri sejah dne 19. in 24. okt. 1911. Na te interpelacije je justični minister v seji 23. nov. 1914 tudi odgovoril. Že takrat se je povdarjalo, da je odlok predsednika deželne sodnije v Ljubljani utemeljen v tem, da je nemščina pri vseh sodnih Graške nadsodnije jezik notranje službe, da je potemtakem tudi ustmeno občevarje, v kolikor je čisto uradno, torej občevarje, kakor predstavljanje in javljenje, del notranjega uradnega jezika. Ta odredba potemtakem ni nikaka novotarija, ampak temelji v dosedaj običajnem načinu občevarja, pač pa zahteva, da se tudi v bodoče spoštuje staro ukorenjeni način občevarja proti novotarijam nekaterikov. Istočasno se je pa tudi povdarjalo, da ta odredba ne tika medsebojnega kolegijalnega osebnega občevarja uradništva, za katero se sme rabiti slovenščina povsem svobodno in da se v tem oziru tudi slovenščine nikakor ni hotelo ne zapostavljati in ne izpodrinuti.

Kakor razvidim iz poročila, ki mi ga je podal predsednik dež. sodnije v Ljubljani, se tudi sedaj še gleda na to, da se poslužujejo sodnijski uslužbenci v notranjem, uradnem poslovanju nemščine, kot jezika notranjega službovanja in da se le redkokdaj pripeti, da se zagreši kdo proti tej določbi. Kadar se pa to zgodi, se dotični odlok ustmeno ali pa naravnost zopet pokliče v spomin.

Ni torej nikakor res, da slovenski uradniki v uradu med seboj ne bi smeli slovensko govoriti, kakor trdijo interpelantje. Ni jim treba tedaj matriškega jezika v uradu zatajevati. Zato nimam nikakega povoda, da bi v tej zadevi z ozirom na stavljeno mi vprašanje kaj ukrenil.*

Tako torej! „Jugoslovanski klub“ je to važno zadevo bagateliziral, da ni v resnici prav nič storil, temveč se je omejil na malo interpelacijo po — Gostinčarju! In kakšen odgovor je moral vtakniti v žep! Kakor je klub bagateliziral to zadevo, tako bagatelizira justični minister ves jugoslovanski klub, ko mu s suhimi besedami pove, da vse ostane, kakor je Elsner naredil in bo povrh Elsner še pazil, da se prav nič ne spremeni.

priprost pripomoček: metali smo koščke papirja v reko, da smo mogli spoznati, kam teče voda in kam se imamo mi obrniti. Srečno smo po trudapolnem delu prišli na suho.

Marširali smo potem vsi štirje en teden do rumunske fronte. Tam nas je zadela usoda; ruski vojaki so nas spoznali ter ujeli Valanta in Hrvata. Jaz in Zajc pa sva pobegnili. Prva dva sta šla namreč skozi vas z namenom dobiti kakih jestvin, midva pa okoli vasi in to je bila najina rešitev. Čakala sva jih celo noč, pa jih ni bilo. —

Sama sva nadaljevala Robinzovo pot ter prišla do Kišenau v Besarabiji. Lakota naju je prisilila, da sva se ločila. Zajc je šel skozi vas, da bi kaj dobil in meni prinesel. Ni ga bilo več, ujeli so ga. Bil sem sam. Sedaj se je pričelo zame boljše življenje. Med potjo sem si prisvajal vedno toliko živeža, da sem mogel živeti. Kmetje namreč prinesejo na polje za prehrano obilo polente. Utihotapil sem se kot lovski pes, pazil, kje ima kmet spravljeno polento ter se natihoma splazil, ter svojevoljno zaplenil kmetu njegov brešn in bil sem oskrbljen zopet za več dni z živežem. Tako sem hodil 3 tedne in srečno prišel 16. maja 1916 v Černovice. Hodil sem skupaj 36 dni. Tam

Ministrski predsednik o rehabilitaciji srednješolske mladine iz Bosne in Hercegovine.

Na interpelacijo, katero so v seji z dne 19. februarja 1918 stavili dr. Korošec in tovariši glede rehabilitacije srednješolske mladine iz Bosne in Hercegovine, je v sporazumu s skupnim finančnim ministrom odgovoril ministerski predsednik pl. Seldier pismeno in sicer:

Posledica preiskav, katere je sprožil nesrečni umor v juniju 1914, je bila, da so prišle na dan veleizdajniške zarote učee se mladine v Bosni in Hercegovini. Približno 200 dijakov je bilo izključenih, kar so opravičevali neizogibni pedagoški oziri in smotri in pa sodnijske obsodbe.

Vsled intencij Najvišje amnestije z dne 17. avgusta 1917, je bosno-hercegovska učna uprava že v oktobru 1917 dovolila, da se smejo dijaki, ki so bili vsled političnih deliktov izključeni, osumljeni ali obsojeni, zopet sprejeti kot privatisti v šole in da smejo svoje študije nadaljevati ter polagati izpite. Odkar je bila izdana amnestija, se ni nikdar odbila nobenemu dijaku prošnja, da se z zopetnim šolanjem rehabilitira in izbriše posledice ponesrečenih mladinskih političnih pregreh. Da se varuje mladina pred vsako drugo škodo, razven pred ono, ki jo je sama zakrivila, se rešujejo celo prošnje onih dijakov ugodno, pri katerih sodno postopanje vsled njihovega vpoklica v vojake visi in še ni rešeno.

Iz teh izvajanj sledi, da je ničevno v interpelaciji izraženo mnenje, da se v celi deželi nihče ne zganje, da se zasigura naraščaj inteligence. Nadalje je razvidno, da ni bilo treba šele interpelacije, da bi spomnilo deželno upravo na njeno dolžnost.

Pribijem naj nadalje še, da ni bil noben srednješolec justificiran in da od vseh 116 sodnijsko obsojenih dijakov ni razven Triško Grabeža, ki ga je v zaporu pobrala jetika, sploh nihče umrl. Sicer jih je pa danes samo še osem zaprtih.

Pripominim naj končno še, da se je predložilo Najvišji milosti 46 od teh obsojenih dijakov za pomilostitev že dolgo, dolgo preje, predno je bila izročena interpelacija in da je bila vsem tem tudi ostala kaznen odpuščena.*

Tako takten je torej dr. Korošec. Niti informiral se ni prej, kaj se je v zadevi že zgodilo. Kar tja v en dan je vložil interpelacijo, katero so seveda jugoslovanski listi objavili njemu v slavo. In sedaj ta odgovor, ki je kakor lekcijon, ki ga sprejme šolar od učitelja. Odgovora seve časopisje „Jugoslovanskega kluba ne priobči. Tako verni pristaši ne smejo vedeti, kako klub „dela“ in kako je srečno dosegel, da se ga bagatelizira, kakor se Jugoslovonom še ni nikdar godilo.

Podpisujte VIII. vojno posojilo!

so bili že Rusi gospodarji. Ves zmučen sem prišel na jutro in se name il v bližnji gozdič, da se bi odpočil. Kar pride ruski policaj ter vpraša, odkod in kam. Rekel sem, da sem zidar in da grem domu v Černovice delat. Vpraša me po dokumentih in pa v kateri ulici stanujem. Ker v Černovicah še nikoli nisem bil in nisem poznal nobene ulice, mu nisem mogel dati nobenega odgovora. Odpeljal me je na komando. Tam sem jih dobil z bičem 25 tako strašnih udarcev, da sem bil malo živ. Za nameček sem bil zaprt 7 dni; ves čas sem dobil mali hlebček kruha in vodo.

Čez 7 dni me je gnal vojak z nasajenim bajonetom v Kijev; vozila sva se 3 dni in 3 noči. Stražar je bil prijazen, dal mi je na potu čaja pa tudi kruha, ter sva se prijazno razgovarjala celo vožnjo. Uiti pa mi ni bilo mogoče. Ko prideva v Kijev, me pelje na stražnico. Sam vstopi v pisarno, da odda dokumente. Ta čas porabim in takoj pobegnem na južno stran Kijeva. Hodil sem 18 dni ob progi železnice. Na večer ali ponoči sem ob strmini pričakal železnico, kjer vlak bolj počasi vozi, in skočil nanj in se tako brezplačno vozil do jutra. Čez dan sem se zopet skrival ter šel peš dalje in se zopet živil s samolastno aprovizacijo na polju.

Kmečko zadolževanje po vojni.

Pogosto se čujejo trditve, da vojna ni prinesla samo gorja, ampak je v gotovih ozirih tudi koristila. Posebno ugodno je vplivala vojna po mnenju nepoučenih ljudi na kmečko razdolževanje. Težavno vprašanje kmečkega razdolževanja, s katerim se je trudila marsikatera glava že pred vojno, je baš vojna skoraj mahoma odpravila. Zadolženih kmetov ni več. Seveda stvar ni tako lepa kakor jo vidijo posamezni, nepoučeni ljudje, ki menijo, da je kmetu priplaval denar s katerim je pokrtil svoje dolgove kar tako sam od sebe po bližnjem potoku. Res je, marsikateri dolg je pokrit, a že sedaj se takorekoč začenjajo časi, novega zadolževanja in se kmet faktično že tudi zadolžuje, čeprav nepoučeni lajki, ki ne razume bistva kmetijskega gospodarstva tega zadolževanja ne vidi. Trenutno tega v obliki dolgov ni vjdeti pač pa v obliki silnega draženja zemlje.

Kaj, to naj bo za kmeta neugodno, ako se njegova zemlja draži? To naj bi bil vzrok in početak novega zadolževanja? Ni mogoče, kajti ako za kako stvar več izkupim kot doslej, to še ne more biti začetek zadolževanja? In vendar je tako, kajti tu ne gre za kmeta, ki svojo zemljo dobro proda, gre za onega kmeta, ki na svoji nezadolženi pa silno podraženi, navidezno več vredni zemlji ostane.

Cene zemljišč so se doslej vsaj podesetorile. Oral zemlje danes plačujejo po 5000 do 10000 kron in tudi več, medtem ko se je preje plačeval po 500 do dobrih 1000 kron v najboljšem slučaju. To podražnja zemlje pa ni v nikakem razmerju s podražitvijo kmetijskih pridelkov. Cene za žito so dva- do dvainpolkrat višje kot prej, cene za krompir štiri do petkrat višje, živina je po dva- do trikrat dražja z ozirom na prej plačevane cene za kilogram žive teže. Zemljišča so se tedaj znatno bolj podražila kakor kmetijski pridelki. Kmetije pa so se že pred vojno le v najboljšem slučaju obrestovale komaj po 3%, ker se je eventualno višje donašanje zemlje vedno nekako avtomatično preneslo na splošno vrednost, torej na prodajno vrednost kmetije. Renta torej ni mogla nikdar doseči takozvane meščanske višine kljub vsemu tehničnemu napredku, ker je vsak napredek, vsako izboljšanje izražalo in prenašalo na prometno vrednost posestva.

Med vojno so začele cene splošno silno in nerazumno rasti ter tako tudi cene zemljišč, tedaj tudi prometna vrednost kmetij sploh.

Vzrokov je več. Vojni dobičkarji so pač eden teh vzrokov. Kmetijska posest nudi gotov ugled in zato nalagajo svoj lahko zasluženi denar v zemljišča in se za ceno prav dosti ne pogajajo. Poleg teh hočejo tudi drugi premožni ljudje svoj denar varno naložiti v nakupljenih zemljiščih, ker je obrestovanje teh investicij najbolj sigurno. Nepoznavalci pa seveda donos in rentabiliteto kmetij cenijo ponajveč preveč ugodno in zato radi plačujejo kolikor se zahteva. Slednjič naj omenim še one, ki v strahu, da pade vrednost denarja ali, da papirnati denar celo popolnoma propade, hočejo še pravočasno rešiti kolikor morejo in ti ljudje so zaradi cen že celo slepi, ker se jim ne gre za nalaganje kapitala, ki naj se obrestuje po gotovi meri, ampak hočejo le spraviti svoj denar na varno, pa makari, da pri tem tudi precej izgubijo, kajti zemlja le ostane in ako bi se imelo zgoditi najhujše, jim pa po katastrofi vendarle še ostane kredit kot kmetijskim posestnikom, kredit, ki more obrnjen v kupčijske namene v časih denarnega pomanjkanja zopet pomnožiti

denarno premoženje dotičnika, da izravna izgubo ki jo je imel s tem, da je pred krizo plačal zemljo predrago. Tako služi tedaj zemljišče gotovim boječnežem kot nekako balančno sredstvo, da si obdrže nezmanjšano premoženje tudi preko denarne krize za dobo po vojni. Ako so vsi ti momenti pravilni in take kalkulacije upravičene nočemo razpravljati, navajamo jih le kot dejstva, ki podražujejo zemljo, ki so takorekoč prvi začetki vzrokov novega kmečkega zadolževanja. Tudi kolikor sigurnejše prehranjevalne razmere kmetijskega posestnika so vaba za gotove ljudi, da kupujejo zemljo za vsako ceno. Dokazano dejstvo je, da cene zemljišč veliko hitreje rastejo kakor zemljiška renta.

V preplačevanju zemljišč je ravno glavni vzrok neizogibnemu kmečkemu zadolževanju po vojni. Zemljiška renta v najboljšem slučaju ne bo mogla prekoračiti 2%, obresti od dolgov niso sedaj in tudi po vojni v najboljšem slučaju nižje kot po 5 do 6%. Radi tega nosi vsak dolg že itak kali novega zadolževanja v sebi. Poleg za razne kmetijske nabave bo kmet po vojni prisiljen zadolževati se zaradi dot, ki jih bo moral izplačevati bratom in sestram ob možitvi, zahteve teh po doti pa bodo tudi višje zaradi večje prometne vrednosti posestva, katero ostane izplačevalcu.

Neko drugo dejstvo, ki bo tiralo po vojni kmeta v dolgove je to, da marsikateri kmet smatra samega sebe za vojnega dobičkarja kar pa ni pravilno in smo to dokazali v eni prejšnjih števil „Resnice“ pod naslovom „Razdolževanje na kmetih“. — Srednje velik kmet, ki mu zaradi vojne manjka par konj, kakih šest glav goveje živine in nekaj prašičev bo moral vzeti v roke najmanj 50.000 do 60.000 kron, da to nadomesti, da popravi obrabljeno orodje in da spravi zanemarjene stavbe v red, z eno besedo toliko denarja bo moral imeti, da spravi svojo kmetijo zopet v stari tir, v prejšnjo pridelovalno moč. Takih kmetov pa bo po vojni bore malo, ki bi mogli iz hranilnice dvigniti toliko svojega denarja, četudi so med vojno po naziranju posameznikov silno obogateli. Ni malo kmetov in kmetic, ki sedaj pridobljeni denar tratijo za razne nepotrebne luksuzne stvari, drugi zopet mnogo zapravijo na dragi pijači, katere se dandanašnji na deželi veliko več popije kot kdajkoli prej, tretji se iz raznih vzrokov popolnoma vdajajo pitju itd. ter s tem že obenem polagajo temelj bodočemu zadolževanju. Saj se ne zgodi redko, da srečavamo kmete pri katerih denar nima nobene vrednosti, zapravljajo in razsipljejo ga kot veliki bogataši. To so deloma res bahaške nature in pa oni, ki se smatrajo za vojne dobičkarje. Tem in treznejšim bo po vojni gotovo manjkalo denarja, da bi si mogli gospodarstvo urediti, tedaj pa bo treba jemati posojila. Med vojno prostovoljno raznim dobičkarjem in špekulantom prodana posestva bodo prišla tudi v slabše roke, kajti navadno gospodar ne bo gospodarstva niti vodil, še manj pa na posestvu delal. Delavskih moči bo manjkalo, rentabiliteta kupljenih posestev bo v takih slučajih naravno pod ničlo. S tem se bo delala nova narodnogospodarska škoda, kmetije bodo nazadovale in se zadolževale.

Podpisujte VIII. vojno posojilo!

550 kg.

Iz časnikov se sliši, da so nemški agrarci ponudili ministerskemu predsedniku 550 kg žita od jednega hektarja.

Skoro ne moremo verjeti, da bi to bila resnica. Da bi nemške njive bile toliko drugačne, kakor so naše, to nam ne gre v glavo;

ker če bi bilo mogoče dati 550 kg od hektarja, morali bi na hektarju brez primere več pridelati kakor pri nas.

Sicer je pa v prvi vrsti nespametno vzeti za podlago ploskovno mero, ne da bi se vpraševalo, koliko oseb ima gospodar preživeti in kolikratni pridelek je seme dalo.

Pred seboj imam zapisnike lanskega ploskovnega popisa. Tu ima vsak gospodar zapisano, da je posejal 71 arov pšenice, 53 arov rži, toraj skupno 124 arov; njegov sosed pa ravno toliko. A prvi ima v hiši 11 oseb, drugi pa 4 osebe — ali bota torej dala oba jednako? To je nesmiselno. Vzemimo, da je prvi pridelal na hektaru 9 metr. stotov, torej na 1'24 ha 11'16 metr. stotov in naj odda po tem njemu — kakor so neki nemški agrarci zadovoljni — 6'8 metr. stot., mu potem ostane za preživitev 11 oseb in za seme skupaj 4'36 metr. stot., ko bo za samo seme rabil vsaj 350 kg. Tu pride čudna pamet ven. Po 4 letni skušnji bi morali znati vendar boljše računati. —

Povdarjali smo, da se mora vpoštevati, kakšen je pridelek. Ta je odvisen od zemlje, od podnebja, od obdelave, od semena... Praktičen kmet dobro ve, da po nekaterih krajih se nikakor ne namlati; morda še žito lepo raste, a zrnja ni. Tako bi morda kedo sodil, da je Gorenjska za pridelek boljša, kakor je v resnici. Mnogi deli kranjske dežele pa imajo visoko lego, torej mrzlo podnebje; hribovito njivo je težko gnojiti, na velikem prostoru se le malo pridelava. Veliko se je pisalo o tem, da bi se produkcija povečala, — koliko smešnega je bilo brati o tem, vsaj večji časniki, ki poročajo o vseh potrebnih in nepotrebnih rečeh bi smeli pač tudi za to skrbeti, da bi imeli o kmetijskih zadevah večče poročevalce in ne samo kake penzionirane profesorje. V resnici se produkcija nič ni povečala, ampak se mora le pomanjšati. Njive velikrat niso ne o pravem času obsejane, delati morajo ljudje tudi v mokrem, da se vže s tem dober pridelek ukončava; njive niso ne oplete, ne okopane kakor je treba.

Vse te okolščine tako vplivajo na pridelek, da ni čudno, če se produkcija manjša, in ne večja. In manjšala se bo še dalje radi tega, ker se je pričela splošna tožba, da manjka gnoja. Če hočemo produkcijo povečati, moramo le z gnojem pričeti.

Če bomo enkrat čakali konec vojske, bo pač morala kmetijska družba pričeti s temeljito preiskavo, kako res v naši deželi splošno dvigniti produkcijo.

Torej tega pa še sedaj nimamo.

Poleg tega smo imeli skoro vsa vojna leta slabo žitno letino. Dosegli nismo zadnji 2 leti čez 3—4 kratno seme; predlanskim mnogokje niti trikratno seme. Rja, deževje ob cvetji, vetrovi, ki so zakrivili, da je žito poleglo, suša, to so bili vzroki, ki so nam vzeli dobro letino. Ne samo kmetje, tudi meščani imajo dolžnost prav iz srca prositi: „Oče naš, daj nam danes naš vsakdanji kruh.“ Kako smo sedaj žegna božjega potrebni!

Pa tudi pri mogoče boljši letini, kakor smo jih bili zadnja leta navajeni, je žitna dajatev 550 kg na hektar za našo deželo nemogoča. To bi se reklo skoraj vse vzeti, in komaj samo seme pustiti, vsaj marsikdo lansko leto ni pridelal 800 kg na hektar.

Če se ne motimo, se je poročalo, da se je dalo kranjski deželi 66% od tega, kar nam je manjkalo. In pri vsem tem se še prezre, koliko vojakov, delavcev, vojnih vjetnikov, beguncev, je iskalo, in kolikor toliko dobilo živeža na Kranjskem. Zato ni čuda, da vlada tako pomanjkanje. Če bo za prihodnje leto oddal kranjski kmet vse, ne pričakujemo, da bodo naši meščani potem imeli kaj več. Recimo: Ljubljana bo vendar na boljšem, če si bo upala pri svojih roja-

kih kaj dobiti, kakor da na kolenih prosi ohole Ogrce za košček kruha.

In še več drugih reči se noče videti: kako se bo kmet oblačil sebe in svoje, ker vže sedaj mora le živila poslom dajati, da mu strgani ne hodijo. Ministri ugibajo, kako pripraviti kmeta do tega, da bo raje dal živila od sebe. Ljudska pamet je to vprašanje igraje rešila: blago za blago! Samo visoki gospodje tega ne vedo, marveč še zmeraj mislijo, če bodo vrgli nekaj krajcarjev, pa bo letela pšenica v vrečo. Pripeljite kotenino, perila, usnja, čevljev, žeblijev — to kar kmet rabi, na boste dobili živila.

Cene poljskim pridelkom.

Dolgo se odlaša z določitvijo cen za poljske pridelke, ker tu gospodarska nasprotja ostro udarjajo drugo ob drugo.

C. kr. centralna komisija za presojanje cen je slednjič predložila sledeče cene:

Pšenica in rž 55 K, ječmen, oves, proso, kuruza 50 K, ajda 100 K.

Vzele so se torej kar povprek okrogle cene, ne da bi se delala podrobna razlika, ker so razmere po raznih krajih tako različne, da kar velja za enega, drugemu ni prav.

Cene se zvišajo proti ugovoru konsumentov, a ne dosežejo ogrskih cen, na ktere se je bilo vendar ozirati ne glede na to, da je denar za kmeta izgubil od lanskega leta sem mnogo na vrednosti.

■ Za podlago razmerje se je vzela rž, in od cene rži so se določale druge cene. Pšenici niso dali višje cene kot rži, ker se hoče ravno pridelovanje rži pospeševati kot v sedanjih razmerah potrebnejše.

■ Kranjci smo znali ajdo vedno ceniti. Sedaj so drugi tudi spoznali njeno važnost. Da bi se sejanje ajde dvignilo, gre komisija pri njeni ceni na 100 K. Tudi Nemčija je ajdo v ceni tako povzdignila.

Nerazmerno višje cene, ki jih moramo plačevati za uvoz, so glavni vzrok za zvišanje tudi lastnemu pridelku. Cene, ki se plačujejo v prikriti kupčiji, so že dosegle tako višino, da se to zvišanje ne bo več čutilo, samo da se blaga sploh kaj dobi. Tudi utegnejo višje cene olajšati dobavo blaga od kmetov, ker se vsaj nekoliko potolaži krutost splošne zasege.

Komisija je vzela ozir na ogrske cene, a se jim ni čisto prilagodila. Ogrci imajo za pšenico ceno 60 K in za rž 52 K. Oni bodo s svojo pšenico seveda tudi letos bogateli na naš račun. Naša komisija je vzela sredo, da povzdigne rž.

Sicer predlaga komisija še sledeče cene: Za krompir zopet 15 K kakor lani in za naglo oddajo 5 K nagrade, za zgodnji krompir 40 K, ki se znižujejo sčasoma na 20 K. Za krmsko repo smatra komisija ceno 6 K za dovolj visoko v primeri z drugimi živili.

Za fižol se tudi predlaga cena 100 K. Fižol je bil prej globoko pod pravo ceno v primeri z drugimi živili. Tudi ogrska cena je 100 K.

Radi primere podajemo še druge ogrske cene. — Pri ajdi so šli Ogrci celo na 150 K, pri grahu na 120 K. Ogrska cena za lečo je 150 K, pri nas se predlaga za lečo 120 K. Bob stane na Ogrskem 90 K, pri nas se predlaga 80 K. Krompir ima na Ogrskem uradno ceno 18 K.

Zahteva avstrijskih agrarcev je bila, da se določijo za obe državni polovici skozi enake cene, ker vsaka razlika v cenah pomeni premaknitev narodno-gospodarskega težišča. Ogrci so že ogromno obogateli na naš račun in vsaka višja cena pri njih pomeni, da gre neopravičljivo toliko narodnega premoženja od nas čez mejo.

Ogrski agrarci imajo pač moč v svoji državi, med tem ko je kmečki stan v Av-

striji že potisnjen v manjšino in more samo z največjim naporom doseči kak uspeh.

Najnovejša poročila iz Avstrije so neugodna. Severno od Dunaja je bila velika suša. Tam v sudetskih deželah, ki so naša žitnica, e vsled suše, ker se poznajo še posledice lanske suše, vse zaostalo in bo tudi krme malo. Tem bolj nas zadene vsaka nenakost, ker smo vsled tega še bolj odvisni od drugih.

Jugoslovansko vprašanje.

Stališče avstrijskega parlamenta v jugoslovanskem vprašanju. — Krščanski socialci proti Jugoslaviji, proti mažarski rešitvi, proti Veliki Srbiji in za Veliko Hrvatsko.

Glasilno krščansko-socialne stranke, katera bo pri rešitvi državnopravnih vprašanj v avstrijski zbornici brez dvoma imela prvo besedo, ker že sedaj nastopa kot posredovalna stranka, obsoja od Mažarov zahtevano rešitev, po kateri bi se Bosna podvrgla Ogrski, in pravi:

Kaj naj mi rečemo? Velikosrbska misel seveda kar sama od sebe odpade, česar pač ni treba več dokazovati. Jugoslovanska misel nasprotuje zgodovini in naravnemu organičnemu razvoju ravno tako, kakor se postavlja v najostrejši nasprotje z življenjskimi interesi Avstrije. Ostane nam torej samo izbira med velikohrvatsko idejo in med najnovejšim ogrskim problemom.

Krščanski socialci se pri tej izberi postavljajo na stališče, da se jugoslovansko vprašanje mora čim preje rešiti, in sicer v smislu želja hrvatskega naroda. Dalmacija, Bosna in Hrvaška naj bi se združile v eno telo, ki naj dobi svoje zastopstvo v delegacijah. Najvažnejša pristanišča, kakor n. pr. Kotor, naj bi bila neposredno državna. List sklepa: „Z vso odločnostjo odklanjamo mažarski načrt, ki hoče raztrgati hrvatske dežele, in zahtevamo z vsem povdarmom izvršitev velehrvatskega programa. Samo ob sebi se umeva, da se more ta načrt izvršiti samo po volji Avstrije s tem, da se varujejo njeni interesi. Dobro je, da je grof Burian izjavil, da na Ogrskem vznikli načrti še niso gotova stvar in da v tem oziru še ni padla nobena odločitev.“

Čehoslovaki v Rusiji.

Čehoslovaške čete, ki so prestopile v rusko armado, je zadela žalostna usoda. Prišle so v boj s sovjetskimi četami. Poroča se sedaj, da se je boj končal s porazom Čehoslovakov, ki so razoroženi, večina njihovih častnikov je zaprta. To imajo od Masarykove politike — svarilo onim, ki hodijo za istim voditeljem!

Hrvati proti razcepljenju hrvatske zemlje.

Stranka prava najodločneje protestira proti nameravani rešitvi jugoslovanskega vprašanja v mažarskem smislu. V svojem slovesnem protestu pravi:

V pričakovanju, da se združijo vse hrvatske dežele k novemu življenju, in trdno zaupanje, da bo monarhija zvesti hrvatski narod iz sedanjega neznosnega stanja razcepljenosti, političnega in narodnega tlačenja ter gospodarske zanemarjenosti rešila, je navdušila hrvaškega vojaka pri brambi prestola in države z onim junaštvom, ki je navdalo vse narode monarhije, celo sovražnike z občudovanjem. V prepričanju, da bo vsaj njihovim otrokom zasijalo solnce svobode, je mnogo hrvaških junakov v ruskem jetništvu raje pretrpelo muke in mučeniško smrt, nego da bi z vstopom v jugoslovansko legijo v Odesi prelomili zvestobo svojemu kralju in hrvaškemu narodu. Tisoči

hrvaških vojakov so ravno radi te zvestobe našli smrt v valovih Črnega morja. Če bi se sedaj tako zvišena zvestoba plačala z „mažarsko rešitvijo“ hrvaškega vprašanja, bi to pomenilo katastrofo in prevrat v duši hrvaškega naroda, ki bi smatral tako rešitev kot svojo smrtno obsodbo.“

Ta ogorčeni protest je naperjen proti mažarski nameri, da bi se Dalmacija sicer združila s Hrvatsko, a Bosna in Hercegovina bi se podvrgli Ogrski kot banalni deželi.

Taka rešitev mora izzvati tudi naš najodločnejši protest. Kajti na ta način popolnoma izpadejo iz skupne rešitve jugoslovanskega vprašanja Slovenci, a tudi Avstrija mora najodločneje protestirati, ker bi na ta način pridobila na njene stroške moč in vpliv Ogrska, ki ji nikakor ne gre. Da bi Ogrska pobasala Bosno, bi bilo naravnost nečuveno proti Avstriji.

Edina pametna rešitev jugoslovanskega vprašanja bi bila — to se sedaj zopet vidi — v smislu naše državnopravne deklaracije. Taka rešitev bi ustvarila tudi ravnotežje med Avstrijo in Ogrsko.

Sleparija s češkimi in jugoslovanskimi legijami.

Takoj ko se je začelo pisati o velikih čeških in jugoslovanskih legijah v vrstah antante, smo mi rekli, da so te vesti skrajno pretirane. Res so se našli izdajalci, a o velikih množicah, o katerih pišejo gospodje Trumbič, Beneš in Masaryk, vendar ni ne duha ne sluha. Ko je prišel angleški prestolonaslednik v Rim, se je pisalo, da so ga sprejele velike čete čeških legijonašev. Sedaj je pa izdal neki laški list, da je bilo teh Čehov vseh shupaj 600, pri Solunu obstoji velika „jugoslovanska“ armada iz 300 mož, pa še o teh bi bilo vredno izvedeti, odkod so. Cela stvar je prav po antantnih manirah, proračunana na slepljenje javnosti.

Dr. Ante Trumbičeve poslanice s Kapitola Jugoslovanom.

Po zračni pošti smo dobili od dr. Trumbiča poslanice, s katerimi hoče Jugoslovane spodbujati za delo v prid antante. Te poslanice pa dosejajo pri Slovencih ravno nasprotno od tega, kar namerava njih pisatelj. Vidi se, da mora biti stvar antante že jako na slabih nogah, da potrebuje pomoči onih, katerim so namenjeni Trumbičevi oklici sedaj, ko se vrše ali pripravljajo največje ofenzive te vojske.

Dr. Trumbiču se zdi potrebno zatrjevati, da „ni bilo moralno in materialno stanje sil sporazuma še nikdar tako jako in čvrsto, kakor sedaj.“ Trumbič piše, da na Francoškem antanta zmaga, češ: „Naša stvar dobro stoji.“ (Iste besede, ki jih je govoril že pred tedni dr. Korošec v Ljubljani!) „Vera v zmago je jačja kakor kdaj prej.“ To se upa trditi v trenutku, ko izgublajo Francozi v strašnih krvavih žrtvah kos za kosom svoje zemlje.

Kdor se tako laže, ima pač malo pravice do vere tudi v drugih trditvah. Zato nas prav malo gane, ako nam dr. Trumbič v svojih zračnih posanicah kliče: Vama sloboda, a smrt ognjetaču Vašem in našem. Istotako se na letakih Trumbičevih laže, da je neka laška ladja potopila v Pulju našo veliko ladjo „Viribus Unitis“. „Viribus Unitis“ še danes popolnoma nepoškodovan ponosno stoji na avstrijskem in hrvaško-slovenskem morju, res pa je, da so ga Italijani poskušali torpedirati, pa ste bili dve njihovi ladji zapodeni v beg, eno so pa naši vjeli na njej pa nekega pobeglega avstrijskega irentarja, ki je Italijanom kazal pot.

Zanimive so sledeče novice, ki jih posnemamo iz poslanic:

1. V rimskem odboru, sestavljenim od poslancev Italije in poslancev avstrijskih

potlačenih narodnosti, sedita tudi dva člana Jugoslovanskega odbora: Dr. Trinajstič iz Istre in odvetnik Gazari iz Šibenika:

2. Pri vrhovnem poveljstvu italijanske armade se nalazita dva odposlanca Jugoslovanskega odbora: dr. Jambrišak iz Zagreba in Bogoljub Kujundžić iz Livna.

To so torej izdajalci, ki so krivi toliko prelite krvi. Saj nam ravno dr. Trumbič s svojimi zračnimi poslasticami odkriva, kdo so tisti, ki podaljšujejo vojsko in na koga zida antanta svoje zadnje nade. Vojaško ne morejo zmagati, zato se zanašajo, da jih reši Trumbič s svojimi prijatelji med Jugoslovani. Dr. Trumbiču je pot v domovino za vse čase zaprta, in da si pribori dohod nazaj, mu je edina pot na čelu sovražnih armad. Ta želja se bo, kakor vse kaže, izjalovila. Zato pa hoče kar moč drugih zaplesti v svojo usodo.

Jugoslovanskim mladinom, na katere se zanaša, je pa Trumbič izkazal kaj slabo uslugu, ker je s tem le našemu ljudstvu pokazal, kam ta gonja meri!

Dunajski občinski svet

je sklenil izjavo proti češkim in jugoslovanskim zahtevam.

Samoobsebi se razume

da doma ostali

napno vse sile

da obvarujejo branitelje naše domovine pred peto zimsko vojno.

Sredstva za skrajšanje strašnega boja

nudi čim najštevilnejše in najizdatnejše podpisovanje

8. vojnega posojila

Politični pregled.

Dani se — na Češkem!

Posl. Šramek češki krščanski socijalec, je na nekem shodu izvajal, da so se bili Čehi odločili za pozitivno delo, ko se je zbral državni zbor. Takrat smo upali, da bo češki narod spravi do veljave svojo politično potenco. — Narodni svet nas je varal in ravno tako „Češki Svaz“, ki je sicer že delati začel, končno pa, kakor na povelje iz Prage, moral odločiti se proti svojemu boljšemu prepričanju, za pasivno politiko. Češko ljudstvo bi se moralo takoj ob početku vojske izjaviti, da hoče češko državo a da razglasa pred celim svetom, da hoče svojo samostojnost izvojevati le v okviru Avstrije s Habsburžanom na čelu. Ne moremo pozabiti, da smo le po svoji nezmožnosti zgubili našo politično pozicijo. Mi nočemo delati pasivne politike i. t. d. brez vsakega jamstva. Ne smemo hazardirati z interesi naroda... Če bi bili delali aktivno politiko, bi bili že veliko dalje, kot sedaj.

Vse kar je govoril Šramek in kar pišejo „Lidove Noviny“ se vjema do pičice tudi za jugoslovanski položaj.

Vse zavoženo in zamujeno — po nezmožnosti voditeljev Jugoslovanskega kluba

in njihovih kričavih podrepanikov. Hazardiranje z interesi naroda — **teatralčni dirindaj — sami prazniki in nič delavnikov!**

Pred pomorsko ofenzivo entente?

Že nekaj časa se pojavljajo vesti, da koncentrira antanta svoja vojna brodogradnja, s katerimi hoče izvršiti velikopotezen napad na nemško obalo in nemška vojna pristanišča. Te vesti se trdovratno vzdržujejo. „Kölnische Zeitung“ poroča: V evropskih vodah križari 150 ameriških vojnih ladij z veliko posadko.

Ogrski škof dr. Otokar Prochaszka

objavlja oklic na krščansko ljudstvo, v katerem opozarja na veliko judovsko nevarnost. V vojski gredo kristjani nazaj, judje pa prihajajo do silovite moči. V fronti je najmanj judov, čimdalje v zaledje se pride, tembolj jih mrgoli. Kristjan pogine, jud pa reši svojo kožo. Krščanski dijaki so na bojnem polju, na univerzi in tehniki pa judje prevzemajo njihova mesta. Slednjič pozivlje škof, da se naj podpira katoliška učeča se mladina, da ne bo ves naraščaj inteligence požidovljen.

Poljaki proti vladi! Kaj bo s parlamentom?

Dva dni so se posvetovali Poljaki v Krakovu. Njih sklep se glasi, da nastopijo proti Seidlerjevi vladi, da zahtevajo nove obravnave proti narodni delitvi Galicije, in zahtevajo sklicanje parlamenta.

Seidler brez Poljakov nima večine. Vprašanje je, kaj bo sedaj storil, ali bo odgodil parlament, ali pojde. Njegov naslednik bi seveda bil ravno tam, kakor on.

Poljaki so storili svoj sklep iz jeze, ker hoče vlada dati Ukrajincem nekaj enakopravnosti v Galiciji. Ukrajinci so v Galiciji v resnici zatiran narod, zato pač ta poljski sklep ne more najti simpatije pri nobenem pravičnem mislečem človeku.

V parlamentu se sodi, da Seidlerjev odstop ne bi bil sprejet in da bo vladal Seidler brez parlamenta.

Dunajski policijski predsednik vit. Gayer notranji minister.

Minister za notranje zadeve grof Toggenburg je odstopil, na njegovo mesto je imenovan dunajski policijski predsednik vitez Gayer. Prvikrat, da je postal v Avstriji notranji minister policijski ravnatelj — znamenje žalostnega položaja katerega je napravila brezglava politika. Uspehi dr. Korošca in dr. Kramaša so vsak dan večji. Vitez Gayer je služil pri dunajski policiji 30 let, vitez je postal še-le pred tremi tedni. Parlamenta ne bo. Obljubljuje se trda roka. Ali je bilo treba, da smo zašli v tak položaj? Namestu ugleda ki nam je zagotavljal uspehe, nam je sejmarsko kričaštvo Jugoslovanskega kluba vse zapravilo, vzbudilo vse Nemce, prekrizalo s svojo pretrano radikalnostjo vse pametne načrte, onemogočilo velike pridobitve in postavilo narod pred oboroženo nemško silo.

Proti Seidlerjevemu kabinetu se je pojavil v zadnjih mesecih oster odpor Nemcev, češ da je prepopustljiv proti Čehom in Jugoslovanom, Minister za notranje zadeve grof Toggenburg je baje zastopal v kabinetu stališče, da je bolje pustiti agitacijo Jugoslovanov kot brezpomembno zadevo, češ da se bo itak sama od sebe ubila. Zahteval se je že odstop celega kabineta. Zdi se, da je Seidler žrtvoval Toggenburga, da ohrani ostali kabinet. V jugoslovanskih krogih vidijo v tem imenovanju izpremembo doseganega kurza. Toggenburg je bil prej namestnik na Tirolskem ter osebni prijatelj in zaupnik pokojnega grofa Stürgkha.

Za podaljšanje vojske.

Da v resnici vojsko najbolj podaljšujejo veleizdajalci v državah antante, nam zopet dokazuje češki dezerter Vladimir Nosek, ki piše v angleškem listu „Nation“ proti struji, ki si tudi na Angleškem že želi miru. Pravi, da so cilji Čehov v monarhiji in onih v antantnih državah povsem isti. Nosek hoče Avstrijo razbiti in ustvariti svobodno zvezo Poljske, Češke, Rumunije, Jugoslavije in Italije.

Dnevne vesti.

Proti prepovedi katoliškega imena. Dr. Pegan kot proponent Slovenske Katoliške Zveze je vložil proti odloku ljubljanskega knezoškofa, ki sta ga pričela „Slovenec“ in „Slovenski Narod“ pritožbo na višjo cerkveno oblast.

„Novice“ izidejo! Vesti, da „Novice“ ne bodo izšle, so ravno tako izmišljotine, kakor cel kup drugih, ki jih dan za dnevom čitamo v ljubljanskih dnevnikih. Da doslej „Novice“ niso mogle iziti, je le dokaz, kako se lažeta ljubljanska slovenska dnevnikarja, da imamo na razpolago stavcev in da smo od vlade „protežirani“!

Gospodje duhovniki-sobratje. Piše se nam: Ker se čuje, da dobimo v kratkem v podpis novo kompromisno listo za odbor v K. T. D. pokažimo solidarno, da obsojamo moderni cankarizem s tem, da dr. Izidorja Cankarja urednika „Slovenca“ ne volimo. Mi to pobratimstvo s češkimi svobodomislci obsojamo. Ali nam ni Masaryk pokvaril in zastrupil dovolj mladine? Sedaj naj se pa ta duh upelje še k nam? Zato — sobratje, pokažimo, da se ne damo terorizirati. Samo-odločba!

Poziv „Slovencu“! Ker ta katoliški list redoma prepisuje članke iz „Arbeiterzeitung“ in „Arbeiterwille“, ga pozivljemo, naj priobči in prestavi, ako se upa, ves članek iz „Reichspost“ od sobote 25. maja pod naslovom: „Framasonstvo in Jugoslovanstvo“. Zadnji stavek naj pa debelo natisne!

Kaj se našim ljudem čudno zdi. To, da so za shode Kalanove stranke najhujši agitatorji najbolj zagrizeni liberalci, ljudje, ki naših poslancev niso nikoli volili, kateri nikoli v cerkev ne gredo. Tisti, ki so bili najbolj strastni sovražniki duhovščine, gredo na shode s klici: Zdaj je pa škof z nami potegnil, zdaj pa škof z nami drži... In zato vpisujejo člane v — J. D. S.!

Dr. Pogačnik je na shodu v Št. Vidu dejal, da se s pobijanjem šip nič ne doseže. V spomin mu pokličemo pa njegove besede, ki jih je govoril na svojem prvem shodu v Trnovem, da bo še marsikdo zaprt, preden bo ustanovljena Jugoslavija.

Važno vprašanje in važen odgovor. Nekdo je zaupno vprašal moža, čegar ime je znano po vsej domovini: Zakaj tako sovražijo dr. Šusteršiča? Dobil je odgovor: Zato, ker je dober katolik in dober Avstrijec.

Liberalizem in frامasonstvo hoče priti potom Jugoslavije zopet na krmilo, ker drugače ne more — to je bridka resnica.

30 duhovnikov je prostovoljno pustilo duhovski list „Vzajemnost“. To da misliti! To je 30 — junakov. Ljubljanski mladini pa naj nikar ne mislijo, da so še vsi naročniki „Vzajemnosti“ in „Slovenca“ — tega mladinskega duha. Jih je mnogo in zelo mnogo, ki mladinizem obsojajo in liste še imajo, a jih berejo — kritično.

Eden, ki hodil, pa ne gre v penzijo. V zadnji številki „Vzajemnosti“ se gospod Janez Kalan tako poslavja: Politika je tudi kriva, da je letošnje 1. številke „Vzajemnosti“ kakih 30 izvodov nazaj priromalo. Kaj bi bila letošnja 1. številka zagrešila, ni znano; pisala je le prav lepo o potrebni edinstvi

med duhovščino (potem ko jo je g. Janez razdril). No, zdaj pa je prišel čas, ko mislim, da se mi bo že davno gojena želja izpolnila, da bom politiko lahko opustil in šel v političen — penzijo. Ne, politika ni fletna reč! Koliko provzročila opravljanja, če ne celo krivih sodb! Koliko neprijaznosti, če ne celo sovražnosti! Da, za naše notranje življenje je politika velik minus. Poroča se nam pa, da dela g. Janez v kljub takim besedam neprestano politiko, in sicer jako čudno. To pokazuje „Vzajemnost“.

Izmišljena vest o odstopu dr. Šusteršiča iz političnega življenja. Liberalno-klerikalna družba je spravila med svet izmišljeno vest, da dež. glavar dr. Šusteršič izstopi iz političnega življenja. Sklicujejo se na članek v „Resnici“, kjer baje jemlje slovo. Našim čitateljem, ki so brali odprto pismo „Svojim prijateljem“, ni treba posebej zatrjevati, da o kakem „poslavljanju“ našega dež. glavarja ni govora. Povdarjal je ravno nasprotno, da hoče dobri stvari služiti na trnjevi poti, če tudi kot zadnji služabnik. Le eno je že naprej odklonil: da bi se udeleževal zmagoslavja, ko pride neizogibna ura našega zadoščanja. Izložil je s tem vsako osebno stremljenje — v protislovju s svojimi nasprotniki, ki v kalnem ribarju. Namen cele izmišljene „novice“ je pa tem prozornejši po dodatku: da se dr. Šusteršič namerava preseliti v Švico, kjer je v zadnjem času nakupil posestvo. **To je vrhunec lažnjivosti in natolcevanja.** Dr. Šusteršič je bil v resnici ponovno v Švici za časa vojske, to pa v zadevi „Mednarodne kat. Unije“, ki dela za svetovni mir. Ni pa kupil dr. Šusteršič nobenega posestva v Švici, da, še več lahko povemo, da se spozna vsa lopovska lažnjivost naših nasprotnikov: **dr. Šusteršič sploh nima nobenega posestva, ne v Švici in ne doma!** To mora biti tudi nasprotnikom znano, in vendar **dоследno lažejo že par let, da kupuje dr. Šusteršič posestva v Švici.** — Sedaj so postali tako predrzni, da so laž celo spravili v vse tuzemstvo in brez dvoma tudi v antantno časopisje. To laž so zlasti razširjali mladini, ki so kljub temu da so profesionalni lažnjivci, vendarle pripoznani od raznih dobroznanih gospodov kot „dobri katoliki“. Kam smo prišli! Pristavljamo še, da dr. Šusteršič nima namena preseliti se iz Ljubljane. Tudi ta namen se mu je podtaknil v prozornem namenu.

Iz Idrije. Tako se urednik najboljšega jugoslovanskega lista „Naša Moč“, g. Miha Moškerc pa menda še ni razvnel, odkar se je zapisal med abstinate, kakor se je razhudil na dopis iz Idrije v 22. št. „Resnice“. Samo nekaj cvetk iz te prelepe zbirke. (Prosimo pa bravce potrpljenja; navajamo ta posnetek samo zato, da bo gosp. urednik „Resnice“ videl, kako se mora pisati v jugoslovanskem tonu.) Torej: „Starostrujarjem ne moremo dati spričevala, da so se kaj naučili. Pravi učenci Voltaira so, ker njih orožje sta laž in natolcevanje, ... zaljubili so se v malika zlatega teleta, ... in zaletavajo se v vsakega, ki ni z njimi vred zaljubljen v zlatega teleta in njih egipčanske polne lonce. Napadajo presvetlega ljubljanskega vladika, napadajo prelata Kalana, ki jima ni šlo nikdar za polna korita, kakor je šlo in gre starostrujarski gospodi ... Starostrujarji so zapisali ... v svoje glasilo da niso bili predavatelji ob 2. Krekovem dnevu v Idriji pri sv. maši ... Našemu uredniku je pač malo na tem, kar čenčajo čenče marine. Pozna starostrujarje, ne enega, o katerih govore ljudje, da ne hodijo ob nedeljah k maši, a ker ve, da je Bog dal človeku prosto voljo, se ni nikdar zgražal in moralno ogorčeval ob takih čenčah ... Zjutraj sem bil v dekanijski cerkvi pri celi sv. maši in pridigi, katero opravilo je opravil beneficijat

g. Oswald ... Po maši sem počakal zunaj cerkve in prišla sta od sv. maše prijatelja urednika dr. Jež in Lojze Vrtovec, ki sta bila tudi pri Oswaldovi sv. maši. Zdad pa pride Voltairianec starostrujarski oboževalec poganskega malika in ti laže, da v Idriji mladini niso bili pri sv. maši. G. gospodje starostrujarji (bržkone napaka, op.) če že ne morete živeti brez laži in obrekovanja in natolcevanja ter denunciranja in že morate ohraniti „Sauherrnton“ v žurnalistiki Kranjcev, Vam priporočam proučevati spise Lutra Martina in Hutna, ker boste tam našli neizčrpeljive zaloge „Sauherrntona“: jezika svinj in prešičev in lažnjivih denuncijantov: pri naših (hotel je menda reči Vaših, op.) napadih na zaslužne naše ugledne cerkvene dostojanstvenike bodo Vam „Kranjskim“ novopečenim Lutrovcem lutrajnarski navedeni viri prav dobro služili; ker ste vi starostrujarji očetje laži že itak — heretiki!“ („Naša Moč“ št. 26.) Tako! Pa reci kdo, da ni to hud poper! Dobro se pere g. Miha Moškerc, samo škoda, da ni pomislil, da je milo, s katerim se umiva — slab vojni nadomestek, ki ne odpravi marog. Poglejmo! 1. G. Miha Moškerc pravi: „Zjutraj sem bil v dekanijski cerkvi pri celi sv. maši in pridigi.“ Odgovor: a) Dopis v „Resnici“ pravi: „Eden gospodov — večji po postavi — je dobil pol maše, če je poročilo v „Slovencu“ točno.“ To „Slovenčevo“ poročilo, sestavljeno od g. urednikov samih, pa pravi, da je g. Miha Moškerc ob 9ih' otvoril predavanje. Maša se je končala pa šele 12 minut čez deveto uro, in če računamo iz cerkve do društva samo tri minute, je to skupaj četrt ure ali dobre pol maše. b) Očividec trdi, da je videl g. Miha Moškerc ita v cerkev toliko prepozno, da je rešil morda pol maše. 2. G. Miha Moškerc pravi: „Po sv. maši sem počakal zunaj cerkve in prišla sta od sv. maše prijatelja urednika dr. Jež in Lojze Vrtovec, ki sta bila tudi pri Oswaldovi sv. maši.“ Odgovor: a) Prijatelja urednika dr. Jež in Lojze Vrtovec sta prišla v hotelu Didič šele ob 1/29ih' iz svoje sobe k zajutruku. Sv. maša se je pa pričela točno ob 1/29ih'. b) Pet minut čez tričetrt na devet je pokazal nekdo trem gospodičnam prijatelja urednika dr. Ježa in Lojzeta Vrtoveca, ki sta šla mimo društva. c) Eden teh gospodov je istega dopoldne okrog 1/211ih' spraševal, kdaj mašuje g. Oswald. Zadostuje! Zdad prepustimo zopet besedo onim. Med tem časom, ko oni odgovorijo, pa še nekaj za mladinske gg. moraliste! G. Miha Moškerc je postavil načelo: „Bog je dal človeku prosto voljo, torej je vseeno ali gre tisti, ki pravi, da stoji na katoliških načelih, k sv. maši ali ne. To so čenčel!“ Ali bi ne bilo dobro v „Slovencu“ rešiti to načelo v prilog g. Moškercu. Mladi struji bo to brez dvoma ugajalo. Pri nas vsaj že pravijo nekateri mladini, člani kat. družbe, da je privatna stvar, ali gre kdo k maši ali ne; češ, vsak je sam odgovoren za svojo dušo. Ustregli bi torej mladinom, pa tudi tisti starostrujarji, ki jih pozna g. Moškerc, da ne hodijo k maši, se bodo gotovo nagnili na mladinsko stran. Samoodločba!

Besede in praksa. Uslužbenci pri idrijski občini morajo pridno delati od jutra do večera, dostikrat morajo biti v službi še čez uro. Binkoštno soboto popoldne so pa dobili prosto, da se malo oddahnejo. In neverjetno: dala se jim je celo prilika, sestiti na občinski avtomobil ter se peljati na izlet v Ljubljano, ker sta bila nato ipak dva praznika. Občina jim je šla pri tem celo tako na roke, da so si morali sami preskrbeti bencin, ker ga uprava poštno vožnje dobiva tako malo, da more voziti avto v Logatec le toliko, da se konji malo odpočijejo. Tako od občine protežirani so se peljali občinski uslužbenci in uslužbenke s svojim bencinom binkoštno soboto z avtomobilom v Ljubljano

in v pondeljek zopet iz Ljubljane ne pa samo do Vrhnike, kakor je napačno poročal „Slovenec“. Zakaj bi pa delavci ne imeli v sedanji demokratični dobi te ugodnosti, kakoršno ima visoka gospoda, ki se direktno vozi z avtom v Ljubljano in nazaj, zakar jo tako zavidna naša krščanska in nekrščanska demokracija, ki zahteva, da se mora dati vsem enake pravice. Pa ravno eden tistih, ki se zavzema za splošno demokratizacijo, se je spodtaknil v „Slovencu“ ob to vožnjo, ker je menda zmanjkalo zanj prostora na avtomobilu in je moral iti revež peš protestirati k uredniku „Slovenca“, da se gre v stari Avstriji na tako nečuden način delavcem na roke. Siromak je bil tako zamišljen, kako bi vse kompetentne in nekompetentne faktorje poklical na pomoč zoper tukajšnjo npravo poštno vožnjo, da ni zapazil, da je isti dan poleg avtomobila tudi poštni voz peljal pošto in potnike v Logatec. Torej je bila dana dvojna prilika za pot v Logatec. Tudi tega ni opazil poročevalec, da je avto tudi v pondeljek pripeljal spotoma pošto iz Logatca. Baje mu je neki urednik pomagal sestaviti ta protest. A navzlic temu ne verujemo, da bo pritožba kaj izdala. Le toliko vemo, da se delavstvu obeta v Jugoslaviji zopet raj, če bodo taki prijatelji delavstva vodili njegovo usodo. Čudno se nam pa vendar zdi, da je ravno „Slovenec“ prinesel priziv na višje oblasti proti demokratični upravi poštno vožnjo, ko je vendar znano, da uredniki „Slovenca“ vodijo boj za demokratizacijo vseh naprav. Kaj jim mar vse višje oblasti, ki niso demokratične! Pa pravijo, da nas od zgoraj zatirajo!! Oh, jugoslovanski Miha in družba! Vi nas ne boste rešili!

Občinski zastop Rob je razpuščen.

Smešno obrekovanje. „Slov. Narod“ je pisal, da je dr. Šusteršič opozoril višja mesta o nezanesljivosti vojaštva. Ta vest nosi že sama na sebi znak lažnjivosti, ker kdaj se je še slišalo, da bi se vojaški krogi o vojaških zadevah informirali pri civilistih? Dr. Šusteršič pač nima nobenega stika z vojaštvom v fronti, zato so drugi faktorji poklicani. A ta vest je zlobna v drugem oziru. S tem hoče „Slov. Narod“ vplivati na vojaštvo, v kakem smislu, to si vsak lahko misli. In to je lopovščina!

Iz ruskega vojnega ujetništva. Nadporočnik 17. pešpolka, Golia, ki je „prišel“ v rusko vojno ujetništvo, je čutil v sebi potrebo, postati ruski general, zato je sklical slovenske vojne ujetnike, kjer jih je pozval, da vstopijo v rusko armado k srbskim divizijam. Enkrat je imel zopet pred seboj 200 Slovencev ter jim v dolgovem govoru dokazoval, kako nujno potrebno je bojevati se proti lastni domovini, proti Avstriji. Ko je ob koncu govora pozval navzoče, naj se oglase za vstop k srbskim oddelkom, se ni oglasil nihče. To je gosp. nadporočnika raztogotilo in zakljical je: „No, saj se mi je zdelo, da z Vami ne bo nič, ker ste vsi od Šusteršičeve stranke!“ Tu se pa oglasi nek ljubljčan in pravi: „G. nadporočnik, jaz sem bil od nekdanjega pristaša napredne stranke, pa tudi ostanem; sram me je pa, da ima narodna napredna stranka v svojih vrstah ljudi, kakoršni ste Vi.“ To poročilo smo dobili od vojnega ujetnika, ki je ta prizor sam doživel. —

Slepiti ljudstva bi ne smeli oni, ki imajo polna usta o ljubezni do naroda. Vsaka sleparska agitacija razodeva namreč nečiste namene. Take namene morajo z našim ljudstvom imeti tisti agitatorji ki mu dopovedujejo: „Svobodno Jugoslavijo moramo imeti za to, da bomo popolnoma sami svoji in popolnoma neodvisni, da nam ne bo treba plačevati vojnih stroškov.“

Ne odjedaj kruha bolnikom in revnim otrokom! Povodom zadnje veselice v „Uni-

onu" je bilo v „Marijanišču“ iz 1000 kg bele moke spečenega voz belega kruha. Ta beli kruh so na veselici prodajali veselničarjem. Bolniki ne morejo dobiti v Ljubljani belega kruha, revnim otrokom nedostaje koruznega — v „Marijanišču“ pa peko bel kruh za vina nasičene veselničarje. To je v sedanjem času nekaj tako nečuvenga, da bi bilo treba v tako korupcijo pošteno posvetiti!

Aprovizačni škandal v Ljubljani. V Ljubljani so bili aretirani podpolkovnik Leitner, trgovec Kordin, „vodja Kranjske aprovizačne družbe“ in tržaški trgovec Paskal Aidinian. Udeležence dolže, da so blago pod napačnimi naslovi nakazovali v druge kraje, kjer so ga prodajali mnogo dražje in delili dobiček. Pri nas pa seve blaga ni bilo. Tudi železnico so oškodovali na tarifih.

Veselo rajanje. Dr. Korošca so po shodu v Št. Vidu spremile v Ljubljano 15 do 18 let stare dekleta, ki so se vrnile v Št. Vid okoli polnoči ter potem plesale na treh krajih do petih zjutraj. Kdo bi torej tajil, da dr. Korošec ne očara in ne dviga naroda?

Kje so bili? „Slovenec“ je pisal, da so ob obletnici deklaracije izobesili zastave v Ljubljani „vsi zavedni Slovenci“. Po „Slovenčevem“ mnenju je v Ljubljani torej samo par Slovencev, ker zastav niso izobesili niti prvaki mladinov kakor prof. Remec, prof. Jarc in drugi taki velikaši.

Marijine družbe v službi Jugoslavije. Poroča se nam, da je bil na Zaplazu shod Marijinih družb kot priprava in agitacija za shod v Rakovniku, koder so članice Marijinih družb videle in slišale tako čedne reči. Sam general Marijinih družb Janez Kalan je prišel na Zaplazu, da je Marijinih dekletom naložil, da morajo vse na Rakovnik. V uršulinski cerkvi so pa Marijina dekleta slišala sledečo pridigo: Ljubljana ni več dolga vas, Ljubljana je mesto, da, Ljubljana je veliko mesto, pa bo še večje mesto, da, Ljubljana bo kmalu glavno mesto Jugoslavije. Če se s prižnice tako oznanja, mora biti že res.

Smešna agitacija. Mladini z liberalci agitirajo sedaj, da se naj po vseh občinah izvoli za častnega občana ljubljanski škof dr. Jeglič, črtata se naj pa dr. Šusteršič in dr. Lampe. Da liberalci glasujejo za škofa, je prav hvalevredno, daši škofovske časti povzdigniti ne more. Črtanje je pa tako smešno, da samo osramoti občino, v kateri se taka budalost sklene. V Mošnjah so baje po poročilu „Slovenca“ črtali dr. Lampeta kot častnega občana. A ravno v mošenjski občini ljudstvo dan na dan vživa dobrote dr. Lampetovega dela. Kdo je naredil vodovod? Da je mošenjska občina postala deležna radovljiškega vodovoda, je edino le dr. Lampetova zasluga, kajti občina Radovljica je obstala na tem, da se sme vsa voda samo za njo porabiti. Le energiji dr. Lampeta se je zahvaliti, da je pritekla voda tudi v Mošnje, na Brezje in celo na Ljubno. In elektrika! Kaj bi rekli danes Gorenjci? Če bi se jim elektrika zaprla? Če je tak neumen sklep bil res storjen, potem naj pride župan Resman na čelu deputacije v deželni dvorec diplomu iskat, kakor jo je z deputacijo prinesel, in naj pri tej priliki dokaže, da je neresnično besedilo na njej in da ni res, kar je sam govoril in zatrjeval, ko jo je izročal v imenu občine. „Slovenec“ in „Narod“ poročata o enakem junaštvu na Vrhniki. Če se je res zgodil tak škandal na Vrhniki, nam ni znano, a to vemo, da mlekarška šola na Vrhniki še stoji in da tudi gospodinjska šola še ni opuščena. Ali se naj sedaj to še naprej vzdržuje, ker so bili Vrhniki svoj čas tega mnenja, da se za take ustanovitve podeli častno občanstvo, sedaj pa očitno v tem ne vidijo nič zaslužnega več?

Velika proslava petdesetletnice sara-jevskega nadškofa dr. Stadlerja se je izvr-

šila z vso sijajnostjo ob navzočnosti mnogih škofov. Bili so poleg ljubljanskega v Sarajevu tudi tržaški škof dr. Karlin, dr. Mahnič, nadškof zagrebški dr. Bauer, uniatski škof dr. Njaradi in drugi. „Slovenski Narod“ je poročal, da ima pot ljubljanskega knezoškofa dr. Jegliča v Sarajevu velik političen pomen. Temu nasproti pa so konstatirale v nadškofijski tiskarni v Zagrebu izhajajoče „Novine“, da bo proslava strogo cerkvenega in nepolitičnega značaja.

Za častnega meščana Ljubljane je bil na predlog dr. Tavčarja in dr. Novaka izvoljen presvetli ljubljanski knezoškof.

Poglavje o črtanju častnih občanov. Posebne cvetke poganja politični boj v zadnjem času. Politične nasprotnike se je začelo „črtati iz imenikov častnih občanov.“ Sama na sebi je taka oblika političnega boja odurna in kulturnega naroda nevredna. Če si je kdo v resnici pridobil zaslug za kako občino, potem jih ima in mu jih nihče vzeti ne more z nobeno izjavo, pa tudi z nobenim sklepom občinskega odbora. Je pa tudi tako postopanje dvorezen nož. Kar se danes pripeti deželnemu glavarju, to doživi lahko čez nekaj časa gospod knezoškof. Kranjski liberalci so v svojem divjem srdu proti katoliški cerkvi čisto drugače žalili presvitlega gosp. knezoškofa, kakor je n. pr. „črtanje iz imenika častnih občanov.“ Končno je takozvano „črtanje“ nesmisel in pravno nedopustno. Nesmisel, ker občine vendar nimajo imenikov častnih občanov, kjer bi se koga črtalo, kakor v imeniku kakega društva. Pravno nedopustno in protipostavno je pa tako črtanje, ker kdor od občine dobi in sprejme častno meščanstvo, ima pridobljeno pravico, ki mu jo nihče enostransko odvzeti ne more. Ravno tako, kakor se nikomur ne more odvzeti navadnega občanstva, se tudi ne more odvzeti častnega meščanstva. § 9. občinskega reda pravi, da imajo častni občani enake pravice, kakor občinski deležniki, toda brez njihovih dolžnosti. Občinskemu deležniku se pravic, ki mu iz deležništva izvirajo, ne more z nobenim sklepom občinskega odbora vzeti, še manj pa se more to storiti častnemu občanu, ki ima privilegirano stališče. Zato so vsi taki sklepi ne samo smešni in za naš narod ponižujoči, nego tudi naravnost protipostavni, nični in ne morejo nikdar stopiti v moč.

Praški nadškof zoper politično agitacijo duhovnikov. Praški nadškof grof Huyn je pisal vsem dekanatom svoje škofije da mu naj naznanijo vse duhovnike, o katerih je znano, da se udeležujejo narodne agitacije in obiskujejo gledališča. Ta nastop praškega nadškofa je posledica praških gledaliških slavnosti.

Okrajna bolniška blagajna ljubljanske okolice je imela 9. junija t. l. svoj 29 letni občni zbor. Blagajniški zdravnik Dr. Mano Dereani je bolnike skrbno in vestno zdravil, poleg je oskrbljeval za občino D. M. Polje bolnike tudi Dr. Franc Čech. Prispevkov je bilo vplačanih 34.422 K, obresti in drugo pa na 3200 K. Bolnikom se je 12.009 K 54 h podpore izplačalo, zdravnikom in kontrola 5599 K, za bolnico 9822 K 65 h, zdravila, pogrebni stroški 1319 K 85 h, uprava 2320 K. Rezervni zaklad se je od 38.825 K 33 h dvignil na 45.156 K 42 h. Vojnega posojila se je 37.887 K 50 h podpisalo. Pravila so se v smislu dopisa c. kr. vis. ministerstva z dne 29. novembra 1917, št. 3906/5 spopolnila in odobrila. Občni zbor se je z zadovoljstvom brez ugovora zaključil. — Velezaslužni načelnik okrajne bolniške blagajne za ljubljansko okolico gospod A. Belec lahko z zadovoljstvom gleda na svoje delo. Prihodnje leto bo praznoval tridesetletnico svojega delovanja.

Cestni okrajni odbor Krški. Dosedanji načelnik krškega cestnega okrajnega odbora

dr. Hočevar je odstopil in je izvoljen nov načelnik g. Ivan Pfeifer.

Stacijski poveljnik v Ljubljani, polkovnik 17. pešpolka Weingraber. je prestavljen v etapno ozemlje na Tirolsko. Na njegovo mesto pride polkovnik Fekete.

Radi izgredov v Judenburgu so se pričele obravnave 5. t. m. pri okrajnem sodišču v Judenburgu. Obtoženih je 500 oseb.

Nova zvezda se je prikazala v Rimski cesti zahodno od Ataira. Zvezda je nenavadno svetla.

Našel se je ščipalnik v torek zjutraj na poti ob rimskem zidu na mirju. Kdor ga je zgubil, naj se zglozi v pisarni dr. Pegana.

Umrl je v Ameriki v San. Francisku Cal. Peter Kobe, star 42 let, iz Črnolija. V istem kraju je umrl tudi Slovenec brivec Janez Plut.

Učiteljske vesti. Za voditeljico slov. mestne dekliške šole v Ljubljani je imenovana gospa F. Zemme, na njeno mesto pride učiteljica gdčna Fani Lunder. Vpokojen je nadučitelj Poklukar v St. Jakobu ob Savi.

Secundum Zoretium. Dr. Novak je sedaj velik katoličan, dr. Šusteršič je pa heretik.

Gospodarske vesti.

Prodaja letošnjega sena je po novi naredbi brez vednosti županstva in brez dovoljenja prepovedana. Kdor hoče tedaj seno prodajati drugim strankam ali ga kupovati, se mora zgloziti predvsem pri županstvu dotične občine. Za prodajo do 5 q sena, ki ostane v domači občini daje potrebno dovoljenje županstvo, za večje množine in pa za seno, ki gre iz dotične občine vun, v druge kraje, je pa treba dovoljenja, ki ga daje potom županstva deželna poslovavnica za suho krmo (dosedaj deželno mesto za krmila, oddelek za seno in slamo.)

Pomanjkanje otrobov. Po mlinih manjka žita in zato je zmanjkalo tudi otrobov. Deželno mesto za krmila ne more tedaj za enkrat ugoditi vsestranskim in obilnim naročilom na otrobi, ki prihajajo od občin in drugih odjemalcev. Oddaja pa sedaj melasno krmo za koheje, govejo živino in prešiče in klejno moko za prešiče.

Sladkor za čebelarje. Ker je bila dosedanja razdelitev sladkorja čebelarjem, ki niso v nikaki organizaciji zelo nepripravna, netočna in zamudna je sklenilo kmetijsko ministerstvo, da odslej sladkorja ne bo več nakazovalo posameznim čebelarjem, ampak samo čebelarskim organizacijam, ki bodo zbrale podatke o potrebi posameznikov in bo vsak član dobil sladkor le od čebelarskega društva. Torej kdor ni član kake čebelarske organizacije ne bo dobil nič. S tem opozarjamo naše čebelarje, ki še niso člani čebelarskega društva naj stvoje članstvo takoj prijavijo in vplačajo članarino. Slovenci imamo svoje „Čebelarsko društvo“, kojega centrala je v Ljubljani. Članarina, mislimo, je menda 4 krone na leto, zato pa vsak član dobi zastoj list „Slovenski čebelar“, katerega bi moral vsak napredni čebelar itak imeti in tudi čitati.

Zeleno žito je prepovedano krmiti že na podlagi tozadavnih min. naredb, na katere politične oblasti zopet opozarjajo. Omenjamo pa, da so dovoljene tudi izjeme, ako bi bilo iz gospodarskega ozira nepravilno, da se pusti žito dozoreti. To je mišljeno posebno za one slučaje kjer se je žito sejalo uprav za zeleno krmo in ga je treba požeti, da se vseje ali vsadi kaj drugega za njim.

Že zopet nujnost vodnih kanalov na severu Dunajskemu županu so strašno potrebni kanali, ki bi vezali Labo, Odro in Vislo ter Donavo. Zanje berači pri vladi. Z davki cele države naj se raje prej uredijo po celi državi železnice, izdelujejo naj se

železniški stroji in vagoni, potem bo šele mogoče misliti na luksus dunajskega župana.

Kaj smo že dali Ukrajini? Do prvega maja je oddrdralo iz Avstrije v Ukrajino 33 vagonov srpov in kos, 7 vagonov emailirane posode, 21 vagonov kmetijskih strojev in mnogo vagonov drugih stvari, ki jih v Avstriji še bolj potrebujemo kot v Ukrajini in katerih zelo primanjkuje v opustošeni Goriški. Vse izvožene stvari predstavljajo vrednost več kot 7 milijonov kron. Poleg tega pa je izdanih izvoznih dovoljenj za več kot 40 milijonov kron podobnega blaga. Sliši se celo, da je blaga toliko na razpolago, da bi lahko odposlali v Ukrajino do 800 vagonov v vrednosti 80 milijonov kron. Zakaj vendar pri nas primanjkuje vseh kmetijskih potrebščin, strojev in podobnih reči, ko imamo ob istem času toliko teh stvari prostih za izvoz?

Holandska kot maslova dežela brez maščobe. Nizozemska vlada je uvedla racioniranje porabe maščobe. Na osebo je določenih za vsaki teden po 250 gramov toščice in je vsakemu dano na prosto, da voli ali čisti margarin, ali mešanico iz treh delov margarina in enega dela surovega masla, ali mešanico pol margarina in pol surovega masla ali slednjič čisto surovo maslo.

Most čez bosporsko ožino. Turki nameravajo zvezati evropsko bosporsko obrežje z azijskim potom mostu in so se sedaj odločili, da prično z načrtom za ta velikanski most. Most bo imel izhodišči v Carigradu na evropski in Skutariju na azijski strani. Most bo služil železniškemu, električnemu, voznemu in pešpotnemu prometu ter bo dolg 2000 metr., visok pa 42 metr. nad morsko gladino, tako da bodo mogli voziti pod njim tudi največji parniki. Ko bodo načrti za ta most gotovi, bo razpisala turška vlada natečaj za izvršitev dela. V pošev pa bodo prišle pred vsem tiste firme, ki so že gradile mostove velikega štila.

Ajda po 81 kron. Praška podružnica žitno prometnega zavoda ponuja po Češkem ajdo za seme po 81 K za 100 kg. Radovedni smo če bo tudi pri nas dovolj semenske ajde in ako bodo pri nas morda tudi take cene? Ajdo se pri nas rekvirira po 30 K in upamo, da nas centrale vendar menda ne bodo silile naj jo od njih kupujemo nazaj po 81 K. Tako početje bi bilo vendarle nekoliko več kot predrzno in nesramno. Mislimo, da v takih okolnostih nihče ne bi hotel ajde pridelovati zato, da bi smel v drugo leto svoje lastno blago za trikratno ceno nazaj kupiti. Mari naj delamo

zato, da bodo razne centrale bogatele in se iz nas norčevale? Živela prooukcija!

Največji avstrijski mlin pogorel. Dne 2. maja je pogorel Obkolenkov akcijski mlin v Visočanih pri Pragi. Bil je največji in najmodernejši mlin v Avstriji. Samo stroji so stali svoječasno 1.200.000 kron. Mlina v sedanjih razmerah za nikake denarje ni mogoče postaviti v prejšni red. Ta mlin je bil tako urejen, da je en dan zmel po 12 do 14 vagonov žita. Ogenj je morda nastal vsled kratkega stika ali pa ga je morda podnetila hudobna roka. Pri požaru je zgorelo tudi 10 vagonov žita in je to v sedanjih časih pomanjkanja silno občutljiva škoda, ki jo bo moralo utrpeti prasko, nepreskrbljeno ljudstvo.

Pritožbe proti prehudim rekvizicijam na Ogrskem. Kako se na Ogrskem rekvirira vsi dobro vemo. Tudi dobro vemo, da bi pri nas vsak kmet bil še vedno srečen, če bi se pri nas rekviriralo celo desetkrat tako strogo kakor na Ogrskem, kjer vsakdo da če sam hoče. In vendar se na Ogrskem radi strogosti rekvizicij pritožujejo v takem številu, da je moral prehranjevalni minister izdati tozadevno naredbo, ki urejuje pritožbe in sicer se bo mogel vsakdo pritožiti le pri občini odkjer gre pritožba na vladnega komisarja, ki jo potem predloži posebnemu posvetu v ministrstvu za prehrano. V tem posvetu je zastopano tudi ogrsko kmetijsko društvo.

Kava na Ogrskem. V nekaterih krajih okraja Kapusvar so za poskušnjo nasadili kavo. Lanske jeseni so dobili prvo jako dobro letino. Pravijo, da so dobili bo'jo kavo nego je ona v Sumatri in Javi. Sedaj bodo poizkušali s paruguajsko kavo.

Kaj je bilo novega pretekli teden?

Nadžkofu dr. Stadlerju je podelil cesar povodom njegove zlate maše red železne krone prve vrste. — Policijsko ravnateljstvo je ustavilo „Ted. Slike“, ker so priobčevale tudi politične članke. — Red železne krone tretje vrste je podelil cesar svetniku kranjske dež. vlade g. Ivanu Kremenšku. — Davčni upravitelj Al. Presoli Ipavitz je imenovan za višjega davčnega upravitelja. — Geolog dr. Karel Hinterlechner, ki ima naslov rudniškega svetnika, je imenovan za šefa na geološkem državnem zavodu v sedmem činovnem razredu. — Major Rudolf Lukanc pl. Savenburg je odlikovan z vitežkim križem Leopoldovega reda z vojno dekoracijo in meči. — Za supletinjo na Vrhniki je nameščena Marija Čuk, za supletinjo v Velkem Gabru Amalija Zajec, v Višnji gori Josipina Komelj, Katarina Košica je imenovana za provizorično učiteljico v Moravčah, Marija Prezelj je imenovana za supletinjo v Sv.

Jakobu ob Savi in supletinji Justini Hiti je poverjeno začasno vodstvo na tej šoli. — Za polkovnika 3. težkega topniškega polka je imenovan VI. Pirnat. Štetje prebivalstva v Zagrebu je izkazalo da šteje Zagreb sedaj 95.000 oseb. — Nekatere vesti trdijo, da bo 17. pešpolk v kratkem prestavljen v Košice na Ogrsko. — Padel je na italijanskem bojišču Ivan Trtnik iz Škofljice. — Kolodvorska straža v Zalogu je v noči 5. t. m. ustrelila zopet nekega vojaka. — O hudi slani poročajo iz Lože, Staregatrge in Blok. — Na Javorniku je padla 2 1/2 letna Marija Krajcer v potok in utonila. — Na Moravski gori je napravil požar Francu Potrebinu škode 5000 kron. — Velika nesreča se je dogodila 3. t. m. v Rukavcu blizu postaje Matulje. Gospa Alojzija Brnčič, soproga notarskega kandidata v Podgradu, Matije Brnčiča, je postala žrtev ročne granate. Granata je padla iz omare na tla, ko je gospa odpirala omaro, eksplodirala in ji odtrgala obe nogi in levo roko ter spodnji del života razmesarila. Po dvehurnem trpljenju je izdihnila v velikih bolečinah. Zapušča soproga na tirolski fronti in dva sinčka v starosti 4—6 let. — Bovčani se vračajo med ruševino. Vojne posledice so že zahtevale šest žrtev: tri otroke z ročnimi granatami, eno ženo in enega moža z električnim tokom, eno deklico z vzpenjačo. — Mrz na Stajerskem. Poroča se, da je mrz zadnjih dni, zlasti ponoči od 4. na 5. junija napravil okoli Gradca v poljedelstvu in na drevju veliko škodo. — Za šentjakobske cerkve v Ljubljani so pripeljali 4 železne zvonove. — Graščino Trebnje je kupila od gospe Ane Hočevnar gđc. Zofija Goltman iz Ljubljane za 75.000 K. — Na lički železnici so pričeli voziti vlaki na novodograjeni progi od Ogulina do Vrhovine. V jeseni bo proga zgrajena do Gospiča. —

Umrli so: v Trziču notarjeva soproga gospa Marija Marinšek; na Bukovici pri Škofji Loki 82 letni Franc Fojkar p. d. Kišlov; v Domžalah Jakob Oberwalder ml.; v Vidmu na Laškem enoletni prostovoljec Blaž Logar iz Železnikov; na Planini pri Vipavi 59 let stari mlinar Ivan Marc; v Vidmu poštarica ga Roza Novak; v Gorici odvetnik dr. Fran Pavletič; v Idriji posestnica Marija Rupnik; v St. Vidu nad Ljubljano posestnik Anton Jovan.

V Ljubljani so umrli: Josipina Mirent, trgovka, gostilničarka in posestnica iz Gorice; Antonija Škerl, hči poslanca Gostinčarja; Ana Omejc, zasebnica, stara 43 let; gospa Marija Altman; posestnica Marija Turk, sv. Petra cesta 76; Emil Saller, deželni računski nadoficijal v pokoju.

„Szent Istvan“ torpediran.

Našo veliko bojno ladjo „Szent Istvan“ so Italijani pri ponočni vožnji v Adriji torpedirali. Ladja se je potopila. Utonilo je 83 mož.

Na zahodnem bojišču

je položaj Francozov med Oiso in Aisno vedno kritičnejši ter se bodo morali v prihodnjih dneh zopet umakniti. Pri Compiegne napreduje v hudem boju 25 nemških divizij. Med Montidierjem in Noyonom so Francozi zaman poizkušali ustaviti napredovanje Nemcev. Francozi so bili krvavo poraženi Nemci so od 21. marca pridobili na zahodu na prostoru 6566 kvadratnih kilometrov.

PRIJAVE NA

VIII. AVSTRIJSKO VOJNO POSOJILO

SPREJEMA PO ORIGINALNIH POGOJIH IN
DAJE RADEVOLJE TOZADEVNA POJASNILA

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.